

SYNTEZA

Raport diagnostyczny

**Portret partnerstwa
Obszaru Funkcjonalnego
Środkowe Pomorze
- część środkowa**

Raport diagnostyczny

Portret Partnerstwa: Partnerstwo obszaru Funkcjonalnego Środkowe Pomorze - część środkowa

Opracowanie

Związek Miast Polskich

Zespół autorski

Jakub Jaźwiec (redakcja); konsultacja: Marian Adamek, Piotr Górka, Krzysztof Rosenkiewicz, Wojciech Zarzycki; we współpracy z członkami Grupy Roboczej Partnerstwa

Kierownik projektu CWD

Jarosław Komża

Projekt „Centrum Wsparcia Doradczego Plus” jest drugą edycją programu Centrum Wsparcia Doradczego, zainicjowanego przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. Obecna edycja CWD wdrażana jest przez Fundację Fundusz Współpracy oraz Związek Miast Polskich. Bezpośrednim wsparciem doradczym ekspertów FFW i ZMP objęto 77 partnerstw samorządowych. Program ma na celu popularyzowanie idei partnerstwa międzysamorządowego oraz budowanie kompetencji samorządów lokalnych do strategicznego planowania rozwoju we współpracy z innymi JST i planowania kompleksowych przedsięwzięć, rozwiązujących problemy rozwojowe i odpowiadających zidentyfikowanemu potencjałowi obszaru partnerstwa.

Dzięki współpracy Związku Miast Polskich, Fundacji Fundusz Współpracy, samorządów lokalnych i regionalnych oraz Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, dla partnerstw samorządowych, w tym z obszarów borykających się z problemami rozwojowymi, przygotowywane są diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczo-przestrzennej, a następnie różnego typu strategie rozwoju oraz pakiety przedsięwzięć podnoszących jakość życia mieszkańców, a także dokumentacja konieczna do pozyskania dofinansowania.

Projekt „Centrum Wsparcia Doradczego Plus” realizowany jest w okresie od kwietnia 2022 do czerwca 2023 roku w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020-2020.

2022 © Związek Miast Polskich

Skład Partnerstwa

Gmina Miejsko-Wiejska Kępice
Gmina Miejsko-Wiejska Czarne
Gmina Miejsko-Wiejska Miastko
Gmina Koczała
Gmina Kołczygłowy
Gmina Przechlewo
Gmina Rzeczenica
Gmina Trzebelino
Gmina Tuchomie

Skład Rady Partnerstwa

Magdalena Majewska, Burmistrz Kępic – Przewodnicząca Rady Partnerstwa
Piotr Zabrocki, Burmistrz Czarneho – Członek Rady Partnerstwa
Witold Zajst, Burmistrz Miastka – Członek Rady Partnerstwa
Grzegorz Pietrzak, Wójt Gminy Koczała – Członek Rady Partnerstwa
Artur Kalinowski, Wójt Gminy Kołczygłowy – Członek Rady Partnerstwa
Krzysztof Michałowski, Wójt Gminy Przechlewo – Członek Rady Partnerstwa
Marcin Szulc, Wójt Gminy Rzeczenica – Członek Rady Partnerstwa
Tomasz Czechowski, Wójt Gminy Trzebelino – Członek Rady Partnerstwa
Jerzy Lewi Kiedrowski, Wójt Gminy Tuchomie – Członek Rady Partnerstwa

Skład Grupy Roboczej

Karolina Brzezińska-Ugorek – Koordynatorka Grupy Roboczej
Ewa Literska – Członek Grupy Roboczej
Daniel Radziszewski – Członek Grupy Roboczej
Renata Minda – Członek Grupy Roboczej
Edyta Miętka – Członek Grupy Roboczej
Dariusz Szopiński – Członek Grupy Roboczej
Małgorzata Górko – Członek Grupy Roboczej
Mariusz Matyszewski – Członek Grupy Roboczej
Małgorzata Wnuk-Lipińska – Członek Grupy Roboczej

Spis treści

1.1. Charakterystyka partnerstwa	5
1.2. Analiza statystyczna	7
1.2.1. Ogólny wskaźnik rozwoju	7
1.2.2. Wymiar społeczny	8
1.2.3. Wymiar gospodarczy	9
1.2.4. Wymiar środowiskowo-przestrzenny	10
1.3. Wyniki badań społecznych	11
1.4. Kluczowe potencjały – zasoby i produkty	12
1.5. Kluczowe problemy	13
1.6. Analiza SWOT	15
1.7. Kluczowe potrzeby rozwojowe	17

1.1. Charakterystyka partnerstwa

Partnerstwo pn. „Partnerstwo obszaru Funkcjonalnego Środkowe Pomorze – część środkowa”, zostało **zawiązane w dniu 25 września 2020 r.** poprzez zawarcie listu intencyjnego przez niżej wymienione samorządy:

- Gminę Miejsko-Wiejską Kępcice,
- Gminę Miejsko-Wiejską Czarne,
- Gminę Miejsko-Wiejską Miastko,
- Gminę Koczała,
- Gminę Kołczygłowy,
- Gminę Przechlewo,
- Gminę Rzeczenica,
- Gminę Trzebielino,
- Gminę Tuchomie.

Wszystkie samorządy wchodzące w skład partnerstwa są **połączone liniowo**, granicząc bezpośrednio ze sobą, są **położone w województwie pomorskim**, w granicach administracyjnych trzech powiatów:

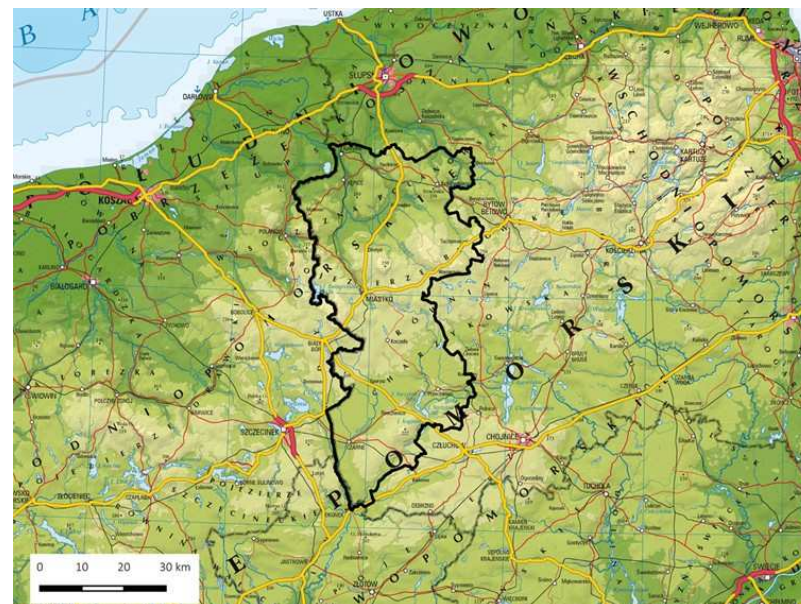
- powiatu bytowskiego: Miastko, Kołczygłowy, Trzebielino, Tuchomie
- powiatu człuchowskiego: Czarne, Koczała, Przechlewo, Rzeczenica
- powiatu słupskiego: Kępcice

Pod względem przyrodniczym cały obszar partnerstwa charakteryzuje się **przyjaznymi warunkami naturalnymi** z bardzo dużą ilością terenów zielonych, lasów oraz naturalnych cieków i zbiorników wodnych, w szczególności rzek i jezior.

Powierzchnia całego Partnerstwa wynosi 2242,4 km². Łączna liczba ludności na obszarze Partnerstwa wynosi 62357 osób, co daje średnią gęstość zaludnienia na poziomie prawie 28 osób/km².

Mimo różnorodności występujących między członkami Partnerstwa, obszar ten jest stosunkowo **jednolity i spójny**. Świadczyć o tym mogą choćby uwarunkowania przyrodnicze, polityka ochrony środowiska oraz przeważająca produkcja rolnicza w indywidualnych gospodarstwach. Poszczególne gminy Partnerstwa wykazują podobieństwo również na poziomie poszczególnych strategii rozwoju.

Rysunek 1: Położenie Partnerstwa

Źródło: Opracowanie ZMP na podstawie danych GUGiK oraz GDDKiA

Tabela 1: Charakterystyka Partnerstwa

Wspólnota mieszkańców	Duch gminy (genius loci)	Warunki fizyczne
Uogólniony opis partnerstwa		
Partnerstwo charakteryzuje się wielokulturowością , co wiąże się w dużej mierze z historią Pomorza i II wojną światową. Do dziś mieszkają tu potomkowie ludności napływowej z kresów wschodnich - Ukraińcy, Łemkowie, ale też Kaszubi, czy ludność pochodzenia niemieckiego. Obecnie te wspólnoty wzajemnie się przenikają i uzupełniają , co tworzy bardzo zróżnicowane społeczeństwo	Samorządy w przeważającej części odpowiedzialne społecznie. Oddalone od dużych miast , co sprzyja spokojnemu życiu czy rozwojowi ekologicznej turystyki. Większość gmin ma bogatą historię oraz zabytki, które o niej przypominają potomnym. Spółeczeństwa są aktywne , wytwarzające produkty lokalne.	Partnerstwo ma zasadniczo charakter rolniczo-leśny . Brak tu dużych zakładów pracy i przemysłu. Powietrze jest tu czyste ze względu na dużą lesistość . Liczne jeziora i rzeki są dużym potencjałem każdej z gmin. Lasy bogate w runo leśne i dziką zwierzynę przyciągają swoich amatorów.

Źródło: opracowanie własne

1.2. Analiza statystyczna

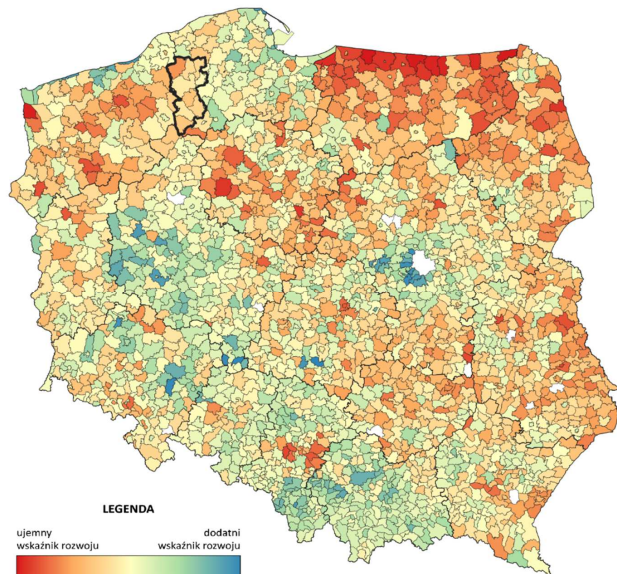
Portret statystyczny przygotowano dla zobrazowania sytuacji społeczno-gospodarczej i środowiskowo-przestrzennej obszaru Partnerstwa. Zgodnie z teorią zrównoważonego rozwoju został przedstawiony w następujących wymiarach:

- **Ogólny**, stanowiący podsumowanie kompleksowego obrazu statystycznego Partnerstwa;
- **Społeczny**, obrazujący demografię oraz dostępność i jakość usług publicznych;
- **Gospodarczy**, obrazujący potencjał gospodarczy i rynku pracy;
- **Środowiskowo-przestrzenny**, obrazujący jakość środowiska naturalne i dostępność przestrzenno-komunikacyjną.

1.2.1. Ogólny wskaźnik rozwoju

Na obszarze Partnerstwa, **obszarem** generalnie **najmocniejszym** jest lokalne środowisko przyrodnicze, pozytywną wartość mają również potencjał i konkurencyjność lokalnej gospodarki oraz rynek pracy i kwalifikacje siły roboczej. Natomiast **najslabsze** zdecydowanie są sytuacja materialna mieszkańców (ich zarobki), dostępność i jakość mieszkań, dezintegracja społeczna i brak rozwiniętego kapitału społecznego, dostępność komunikacyjna (wewnętrzna i zewnętrzna) oraz niezadowalająca struktura i ład przestrzenny.

Rysunek 2: Ogólny wskaźnik rozwoju na tle kraju (2020)

Źródło: Opracowanie ZMP na podstawie Monitora Rozwoju Lokalnego

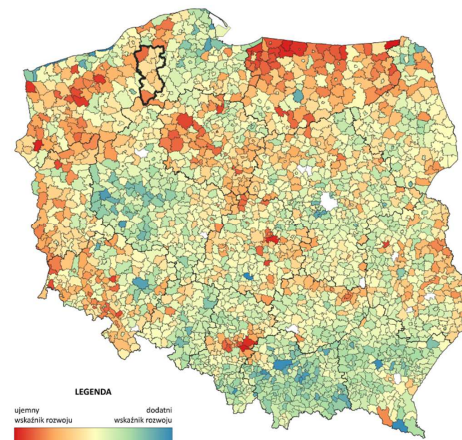
Podsumowując obraz obszarów z dwóch punktów widzenia – aktualnej sytuacji i zmian w ostatnich latach, najmocniejsze obszary dotyczą **środowiska przyrodniczego, potencjału i konkurencyjności lokalnej gospodarki oraz rynku pracy i kwalifikacji**, które uzyskały pozycję dodatnią i satysfakcjonującą dynamikę zmian. Te obszary mogą być motorem pozytywnych zmian na terenie Partnerstwa.

Najslabiej wypadają natomiast obszary dostępności komunikacyjnej, sytuacji demograficznej, zasobów mieszkaniowych, integracji społecznej i wykorzystania potencjału społecznego oraz dostępności infrastruktury, w tym mieszkań, które nie dość, że odstają in minus od średniej pozycji, to jeszcze dodatkowo nie poprawiają się. Są to obszary, które wymagają szczególnej analizy podczas procesu identyfikowania kierunków rozwoju i strategicznej interwencji.

1.2.2. Wymiar społeczny

Na obszarze Partnerstwa wszystkie wskaźniki dotyczące obszaru społecznego są mniej lub bardziej słabe lub stale osłabiają się, natomiast zdecydowanie najslabsze są **dostępność i jakość zasobów mieszkaniowych oraz zasoby instytucjonalne, integracja i kapitał społeczny**.

Rysunek 3: Wskaźnik rozwoju partnerstwa – społeczny (2020)

Źródło: Opracowanie ZMP na podstawie Monitora Rozwoju Lokalnego

Podsumowując obraz obszarów społecznych z dwóch punktów widzenia – aktualnej sytuacji i zmian w ostatnich latach, praktycznie **wszystkie obszary mają ujemną dynamikę i ujemne wartości**, różniąc się od siebie jedynie nasileniem spadku czy wartością docelową. Wymiar społeczny wymaga szczególnego zainteresowania i wsparcia jako obszar o wyraźnych deficytach – szczególnie w obszarach **braku dostępności zasobów instytucjonalnych, szczególnie mieszkaniowych oraz dużej dezintegracji społecznej**, co przy negatywnych trendach demograficznych, stanowi alarmujące wyzwanie i konieczność podjęcia

strategicznej interwencji. Nie sprzyja to rozwojowi kapitału społecznego i wywoływać może długofalowe, negatywne, skutki strategiczne. Są to obszary, które wymagają szczególnej analizy podczas procesu identyfikowania kierunków rozwoju i strategicznej interwencji.

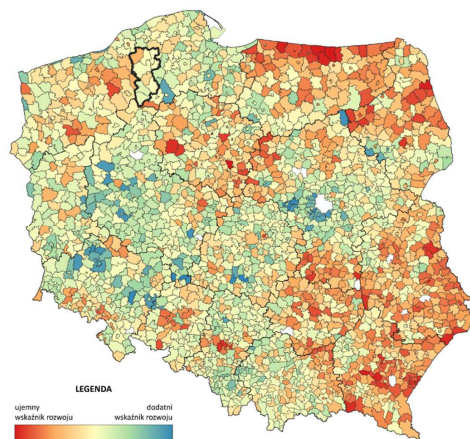
Jedynym obszarem, który generalnie w odniesieniu do roku 2016 poprawił swoje wartości jest **poziom bezpieczeństwa** (znacznym wzrost w roku 2017), natomiast niepokojący jest jego **systematyczny spadek** w okresie ostatnich czterech lat, co również klasyfikuje go jako obszar wymagający interwencji.

Warto zauważyć, że wskaźniki dotyczące obszarów w wymiarze społecznym wykazują się **generalnie dużą zmianą na minus i negatywną dynamiką**, z niewielkimi odchyleniami. Wskazuje to na duże zagrożenie w tych obszarach i możliwości dalszego kryzysu i ograniczenia rozwoju. Jednocześnie do ryzyk należy zaliczyć **długotrwały (wieloletni) charakter potencjalnych interwencji** w zakresie rozwoju kapitału społecznego i zmiany portretu społecznego samorządu, z efektami i **zwrotem dopiero w dłuższej perspektywie**.

1.2.3. Wymiar gospodarczy

Na obszarze Partnerstwa, obszarem generalnie najmocniejszym w wymiarze gospodarczym jest **potencjał i konkurencyjność lokalnej gospodarki** oraz **rynek pracy i kwalifikacje siły roboczej**, natomiast zdecydowanie najsłabsze są **stan finansów lokalnych (zdolność finansowania rozwoju)** oraz **sytuacja materialna mieszkańców (ich zarobki)**.

Rysunek 4: Wskaźnik rozwoju partnerstwa – gospodarczy (2020)

Źródło: Opracowanie ZMP na podstawie Monitora Rozwoju Lokalnego

Podsumowując obraz obszarów gospodarczych z dwóch punktów widzenia – aktualnej sytuacji i zmian w ostatnich latach, najmocniejszy obszar dotyczy rynku pracy i rosnących kwalifikacji siły roboczej, który uzyskał pozycję dodatnią i zauważalną dynamikę dodatnią.

Ten obszar może być motorem pozytywnych zmian na terenie Partnerstwa, z zastrzeżeniem **ryzyk uzależnionych od czynników makroekonomicznych i ogólnego stanu gospodarki**.

Na plus należy odnotować, że również wskaźniki potencjału i konkurencyjności lokalnej gospodarki (wartość dodatnia) oraz sytuacja materialna mieszkańców zachowują tendencje stałej poprawy. Obszar ten staje się coraz bardziej atrakcyjny pod względem konkurencyjności, a tym samym poprawy poziomu wynagrodzeń.

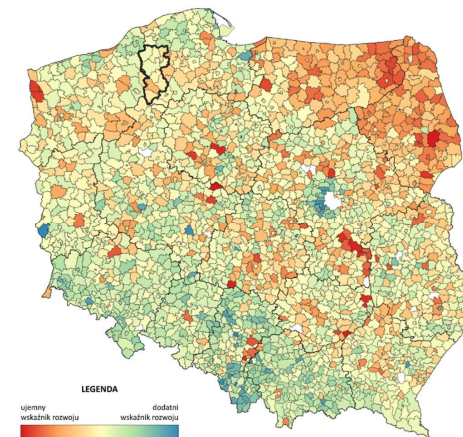
O **nieregularnej tendencji** można mówić dla obszaru stanu finansów lokalnych a tym samym zdolności do finansowania rozwoju, który po początkowych wzrostach i dodatniej wartości, w ostatnim okresie zdecydowanie spadł, poniżej średniej dla podobnych obszarów.

Warto zauważyć, że wskaźniki dotyczące obszarów w wymiarze gospodarczym wykazują się **generalnie zmianą na plus i pozytywną dynamiką**, z niewielkimi odchyleniami. Wskazuje to na duży potencjał tych obszarów i możliwości dalszego pobudzania do rozwoju. Jednocześnie do ryzyk należy zaliczyć względnie **ograniczony wpływ lokalny na sytuację gospodarczą obszaru** oraz dużą zależność od sytuacji gospodarczej i ekonomicznej regionu, kraju czy świata.

1.2.4. Wymiar środowiskowo-przestrzenny

Na obszarze Partnerstwa, obszarem generalnie najmocniejszym w wymiarze środowiskowo-przestrzennym jest **lokalne środowisko przyrodnicze**, natomiast zdecydowanie najsłabsze są **dostępność komunikacyjna (zewnątrzna i wewnętrzna)** oraz **ład i struktura przestrzenna obszaru**.

Rysunek 5: Wskaźnik rozwoju partnerstwa – środowiskowo-przestrzenny (2020)

Źródło: Opracowanie ZMP na podstawie Monitora Rozwoju Lokalnego

Podsumowując obraz obszarów środowiskowo-przestrzennych z dwóch punktów widzenia – aktualnej sytuacji i zmian w ostatnich latach, najmocniejszy obszar dotyczy **lokalnego środowiska przyrodniczego**, który utrzymuje pozycję dodatnią, a także zauważalną dynamikę dodatnią. Ten obszar może być silnym **potencjałem do wykorzystania** w kontekście inicjatyw rozwojowych na terenie Partnerstwa.

W zakresie **dostępności komunikacyjnej**, to należy zauważyć stałą tendencję ujemną i stagnację w tym zakresie. Dynamika rozwoju tego obszaru jest minimalnie ujemna, co powoduje coraz większy problem z dostępnością komunikacyjną i faktyczne duże deficyty w tym zakresie, wynikające z wieloletnich zaniedbań i **niewystarczającej infrastruktury w poszczególnych fragmentach obszaru Partnerstwa**.

Podobnie wypada obszar ładu i struktury przestrzennej obszaru, który znacznie odstaje od średniej pozycji, a jego dynamika jest neutralna. Nie sprzyja to rozwojowi inwestycyjnemu i przestrzennemu Partnerstwa, z uwagi na niską zwartość obszaru i brak wieloletnich planów pozwalających na zachowanie spójności przestrzennej. Należy jednak pamiętać, że z uwagi na powierzchnie i charakter gmin Partnerstwa (gminy wiejskie lub miejsko-wiejskie, niewielkie ośrodki peryferyjne), zjawisko to może mieć mniejsze znaczenie w kontekście osadniczym i rozwoju przestrzennego Partnerstwa.

1.3. Wyniki badań społecznych

Analizując wnioski z przeprowadzonej badań wśród mieszkańców Partnerstwa, lokalnych liderów i młodzieży, można wyciągnąć wspólne wnioski i spostrzeżenia.

Ogólnie obszar Partnerstwa dla wszystkich badanych grup jest obszarem dobrym do rozwoju i zamieszkania. Cenionym przede wszystkim za atrakcyjność turystyczną oraz wysoką jakość środowiska naturalnego – powietrze, lasy, jeziora.

Obszarami najpilniejszej interwencji dla wszystkich grup, które wzięły udział w badaniu jest rynek pracy, w tym zwiększenie liczby atrakcyjnych ofert pracy oraz zwiększenie zarobków, usprawnienie komunikacji z większymi miejscowościami, w tym komunikacji zbiorowej oraz rozwój usług zdrowotnych, w tym opieki podstawowej i specjalistycznej.

Silne więzy rodzinne i międzyludzkie są najważniejszym czynnikiem determinującym chęć pozostania w miejscowości zamieszkania. Podstawowe potrzeby są raczej zaspokajane na obszarze partnerstwa, w tym usługi komunalne, edukacja przedszkolna i szkolna (podstawowa), zakup produktów spożywczych. Natomiast usługi specjalistyczne, w tym zdrowotne, edukacji ponadpodstawowej, kultury wysokiej, gastronomiczne realizowane są poza obszarem partnerstwa.

Wysoce niepokojącym zjawiskiem jest brak zaufania młodych ludzi do instytucji publicznych, w tym samorządów lokalnych. Tym samym rekomenduje się pogłębienie analiz w tym obszarze w przyszłości i powtórzenie ankiety wśród młodzieży, w celu sprawdzenia sytuacji po realizacji wypracowanych strategicznych przedsięwzięć.

1.4. Kluczowe potencjały – zasoby i produkty

Tabela 2: Kluczowe zasoby Partnerstwa

Zasoby partnerstwa
KLUCZOWE
Środowisko naturalne – lasy, rzeki, czyste powietrze
Akweny wodne – jeziora (w tym lobeliowe), rzeki, stawy
Potencjał ludzki (społeczny)
Dziedzictwo kulturowe (zabytki i postacie historyczne)
Różnorodność kulturowa
UZUPEŁNIAJĄCE
Ścieżki rowerowe i infrastruktura rekreacyjna
Infrastruktura kulturalno-oświatowa
Lokalizacja – oddalenie od aglomeracji
Hodowla ryb słodkowodnych
Lokalni wytwórcy

Tabela 3: Kluczowe produkty Partnerstwa

Produkty partnerstwa
KLUCZOWE
Produkty lokalne – miody, nalewki, octy, oleje
Środowisko naturalne – wypoczynek nad wodą i w otoczeniu zieleni
Przedsiębiorstwa lokalne
Jeziora i rzeki – plaże, kąpieliska, przystanie i szlaki kajakowe
Infrastruktura turystyczna z bazą noclegową
Wydarzenia i imprezy kulturalno-sportowe
UZUPEŁNIAJĄCE
Aktywność z naturą: wędkarstwo, grzybobranie, miodobranie
Ekonomia społeczna
Potencjał ludzki i aktywność seniorów
Historia regionu
Przetwórstwo rolno-spożywcze

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zebranych informacji o produktach i zasobach Partnerstwa można zauważyć, iż obszar Partnerstwa wyróżnia się atrakcyjnymi walorami krajobrazowymi, wysokim stopniem zalesienia, licznymi akwenami wodnymi. Liczne walory krajobrazowe, urozmaicone ukształtowanie terenu, szlaki turystyczne oraz kajakowe, zabytki, bliskość natury predysponuje teren do rozwoju turystyki turystycznej. Korzystne położenie gmin wchodzących w skład Partnerstwa, ich otoczenie, charakterystyka zasobów i przedsiębiorczość ich mieszkańców daje duże możliwości rozwoju gospodarczego na obszarze Partnerstwa.

Potencjał ten w dużej mierze to **zasoby naturalne Partnerstwa**, które zasadniczo nie są wykorzystywane w pełni ich możliwości. Analizując kluczowe produkty powiązane z występującymi zasobami Partnerstwa, należy zauważyć, iż promocja walorów regionu takich jak zasoby przyrodnicze, występowanie parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody, zabytki i zasoby historyczne, związane z nimi produkty lokalne (żywność) stanowią najwyższą wartość dla Partnerstwa.

Na tej bazie wyłania się również **generalna funkcja turystyczno-rekreacyjna** Partnerstwa, jako miejsca w duchu slow-life, gdzie panuje duża równowaga między życiem zawodowym, rodzinnym i czasem wolnym. Jako miejsce do odpoczynku, o **mniejszym tempie życia** od większych ośrodków miejskich, które gwarantuje otoczenie przyrodnicze i naturę o najwyższej, nieprzetworzonej jakości. Również miejsce **zdrowej aktywności turystycznej, rekreacyjnej, sportowej, kulturalnej i gospodarczej**, nastawionej na świadome współistnienie i korzystanie z istniejących zasobów naturalnych i kulturowych w celu tworzenia wysokiej jakości produktów i marek lokalnych.

1.5. Kluczowe problemy

W trakcie procesu diagnostycznego, wyodrębniono problemy kluczowe, które wynikają z innych problemów pośrednich / przyczyn, i które mogą generować wiele odczuwalnych skutków / trudności, wspólnych dla całego środowiska społeczno-gospodarczego. Deficyty te budowane są w układzie tzw. **drzewa problemów**, czyli matrycy logicznej.

Tabela 4: Matryca logiczna – drzewo problemów – wymiar ogólny

WYMIAR OGÓLNY		
PRZYCZYNA	PROBLEM KLUCZOWY	SKUTEK
PERYFERYJNE POŁOŻENIE I NISKA JAKOŚĆ INFRASTRUKTURY, W TYM KOMUNIKACYJNEJ	WYKLUCZENIE KOMUNIKACYJNE	OGRANICZONY ROZWÓJ SPOŁECZNO-GOSPODARCZY

Źródło: opracowanie własne

W wyniku przeprowadzonych prac wyodrębniono problem kluczowy, którym wskazano wykluczenie komunikacyjne. Wpływ na ten problem ma peryferyjne położenie gmin Partnerstwa i niezadowalająca jakość infrastruktury publicznej, a skutkiem tego jest niewątpliwie ograniczenie rozwoju społeczno-gospodarczego.

Dzięki określeniu kluczowego problemu udało się zdefiniować trzy podstawowe problemy szczegółowe w trzech podstawowych sferach: gospodarczej, społecznej oraz środowiskowej.

WYMIAR SPOŁECZNY		
NEGATYWNE ZMIANY DEMOGRAFICZNE	BRAK PEŁNEGO DOSTĘPU DO USŁUG PUBLICZNYCH (EDUKACJA, MEDYCYNĄ)	NISKA AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA
WYMIAR GOSPODARCZY		
NIESTABILNE WARUNKI PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	NIEWYSTARCZAJĄCA INFRASTRUKTURA GOSPODARCZA - TERENY INWESTYCYJNE I SIATKA KOMUNIKACYJNA (DROGOWA, KOLEJOWA, IT)	NISKA DYWERSYFIKACJA RYNKU PRACY
WYMIAR ŚRODOWISKOWO-PRZESTRZENNY		
BRAK DUŻEGO OŚRODKA MIEJSKIEGO (CENTRALNEGO)	NIEWYSTARCZAJĄCA JAKOŚĆ INFRASTRUKTURY KOMUNIKACYJNEJ (DROGOWEJ I PIESZO-ROWEROWEJ)	OGRANICZENIA ŚRODOWISKOWE

Źródło: opracowanie własne

Dzięki temu procesowi możliwa była **identyfikacja zasadniczych problemów** dotyczących Partnerstwa i **selekcja problemów kluczowych, mapowanie powiązań logicznych** problemów z ich **przyczynami i skutkami**. Konsekwencją tej logicznej, uporządkowanej matrycy jest możliwość generowania **kierunkowych obszarów interwencji**, określenia celów strategicznych oraz konkretnych działań do podejmowania, mających niwelować wskazane deficyty przy wykorzystaniu posiadanych zasobów i produktów.

1.6. Analiza SWOT

Podział analizy na obszary pozwala na szczegółowe przebadanie najważniejszych czynników mających wpływ na rozwój badanego partnerstwa.

Tabela 5: Zestawienie mocnych i słabych stron Partnerstwa

WYMIAR	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
SPOŁECZNY	Duży potencjał ludzki, w tym aktywność seniorów	Negatywne zmiany demograficzne (migracje, starzenie społeczeństwa)
	Różnorodność kulturowa	Brak pełnego dostępu do usług publicznych (edu., med., mieszk.)
	Lokalni wytwórcy i liderzy	Niewystarczająca integracja i aktywność społeczna
	Wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców	Problemy zdrowotne i uzależnienia
GOSPODARCZY	Przedsiębiorstwa lokalne (usługi i produkty lokalne)	Niestabilne warunki prowadzenia działalności gospodarczej
	Infrastruktura turystyczna z bazą noclegową	Niewystarczająca jakość infrastruktury komunikacyjnej
	Rozwijające się przetwórstwo rolno-spożywcze	Niska dywersyfikacja rynku pracy
	Potencjał inwestycyjny, w tym OZE	Nieatrakcyjne miejsca pracy i zarobki
ŚRODOWISKOWO-PRZESTRZENNY	Wysokiej jakości środowisko naturalne	Brak dużego ośrodka miejskiego
	Liczne i zróżnicowane akweny wodne	Niewystarczająca jakość infrastruktury komunikacyjnej
	Liczne tereny zielone, w tym lasy	Ograniczenia środowiskowe
	Położenie geograficzne poza dużymi ośrodkami	Niski udział eko-procesów związanych z recyklingiem, obiegiem wody itd.
OGÓLNY	Wysokiej jakości środowisko naturalne	Niewystarczająca jakość infrastruktury komunikacyjnej
	Duży potencjał ludzki, w tym aktywność seniorów	Brak pełnego dostępu do usług publicznych (edu., med., mieszk.)
	Wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców	Niewystarczająca integracja i aktywność społeczna
	Potencjał inwestycyjny, w tym pod OZE (przestrzeń)	Niska dywersyfikacja rynku pracy

Źródło: opracowanie własne

Tabela 6: Zestawienie szans i zagrożeń Partnerstwa

WYMIAR	SZANSE	ZAGROŻENIA
SPOŁECZNY	Rozwój w oparciu o różnorodność kulturową	Utrzymujące się negatywne zmiany demograficzne
	Rozwój ekonomii społecznej	Demotywna polityka socjalna
	Rozwój w oparciu o lokalnych liderów	Niski poziom integracji społecznej
GOSPODARCZY	Rozwój sektora jednosobowych działalności gospodarczych, w szczególności lokalnych wytwórców (eko-trendy)	Zmiany prawne ograniczające wpływy z lokalnej gospodarki
	Rozwój w oparciu o nowe inwestycje (tereny inwestycyjne)	Brak atrakcyjnych terenów inwestycyjnych
	Rozwój sektora OZE	Utrzymujące się niestabilne warunki prowadzenia działalności gospodarczej
ŚRODOWISKOWO-PRZESTRZENNY	Potencjał wykorzystania wysokiej jakości środowiska	Negatywne zmiany klimatyczne
	Rozwój w oparciu o trendy slow-life	Katastrofy ekologiczne
	Wykorzystanie zasobów naturalnych dla energetyki (OZE)	Trudny proces inwestycyjny (obszary chronione, własność nieruchomości)
OGÓLNY	Potencjał wykorzystania wysokiej jakości środowiska	Wykluczenie komunikacyjne
	Utrzymujące się trendy slow-life	Brak zewnętrznego finansowania
	Inwestycje w oparciu o finansowanie zewnętrzne	Niesprzyjające warunki do prowadzenia rozwoju (społecznego i gospodarczego)

Źródło: opracowanie własne

Przedstawiona powyżej analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń jest syntezą poszczególnych obszarów życia społeczno-gospodarczo-środowiskowego Partnerstwa. Powyższy zbiór informacji jest wypadkową wiedzy o stanie i zasadniczych potrzebach poszczególnych gmin.

Opisywane partnerstwo ma wysoki potencjał i atrakcyjność turystyczną. Liczne rzeki i jeziora, czyste środowisko naturalne oraz bogate zasoby runa leśnego sprawiają, że jest to region atrakcyjny turystycznie. Daje to podstawę do oparcia rozwoju gospodarczego tego obszaru o turystykę wiejską, agroturystykę i turystykę zdrowotną, ale także wykorzystania potencjału odnawialnych źródeł energii i nieuwolnionego kapitału ludzkiego i jego zróżnicowania.

1.7. Kluczowe potrzeby rozwojowe

Podsumowując całościowo proces diagnostyczny wypracowano kilka **zasadniczych potrzeb kierunkowych Partnerstwa** – z punktu widzenia społecznego, gospodarczego i środowiskowo-przestrzennego, które na tym etapie przenikają się i nie są ściśle przypisane do wymiaru – wpływają na większy aspekt życia społeczno-gospodarczego.

Tabela 7: Matryca kluczowych potrzeb Partnerstwa

MATRYCA POTRZEB	
1	Wspólne inicjatywy w obszarze usług publicznych (edukacyjnych, medycznych, komunikacyjnych, mieszkaniowych, itd.)
2	Aktywizacja społeczności lokalnej
3	Rozwój infrastruktury lokalnej kultury i edukacji
4	Wymiana doświadczeń w obszarze usług publicznych i prywatnych (sieciowanie)
5	Rozwój infrastruktury drogowej
6	Rozwój infrastruktury pieszo-rowerowej
7	Rozwój alternatywnych środków komunikacji wewnętrznej
8	Rozwój inwestycji OZE
9	Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej
10	Wspólne inicjatywy usług turystycznych (promocja, marka, produkty turystyczne)

Źródło: opracowanie własne

Ujawnia się potrzeba podejmowania **wspólnych inicjatyw** w obszarze usług publicznych różnego typu – od **edukacyjnych**, przez **medyczne**, **komunikacyjne** czy **mieszkaniowe** – od prostych, nieskomplikowanych inicjatyw, po złożone wieloaspektowe zadania. Inicjatywy te powinny być na **doświadczeniach** (dobrych praktykach) zewnętrznych, jak i wewnętrznych, których w samorządach Partnerstwa nie brakuje i można je implementować na pozostałych obszarach lub ponadlokalnie. Dotyczy to również usług na styku publicznym i prywatnym – realizowania zadań dla mieszkańców w zakresie **transportu**, **turystyki**, **mieszkalnictwa** czy **OZE** – co wymaga odpowiednich Partnerów i zbudowanego klimatu, relacji i wzajemnego zaufania.

Konieczne potrzeby dotyczą również **aktywizacji lokalnej społeczności** – często zróżnicowanej w zakresie pochodzenia – zarówno historycznie (różne narodowości i kultury), jak i współcześnie (mieszanie się ludności napływowej i miejscowej). Konieczne jest podejmowanie nie tylko **inicjatyw infrastrukturalnych** w obszarze lokalnej kultury i edukacji, ale również przygotowanie odpowiedniej, celowanej i **dostosowanej oferty** wynikającej z potrzeb użytkowników. Ma to szczególne znaczenie w kontekście z jednej strony **dużego**

potencjału społecznego i lokalnych talentów, a z drugiej zamknięcia społecznego w ostatnich latach wywołanego pandemią Covid i jego konsekwencji.

Bardzo ważnym aspektem są **potrzeby komunikacyjne** o szerokim spektrum – zarówno w zakresie **infrastruktury drogowej** (o niskim poziomie jakości i niekompletnej siatce), ale także alternatywnych inicjatyw dotyczących **zrównoważonej mobilności** – rozwoju sieci ścieżek pieszo-rowerowych, zarówno w kontekście czysto komunikacyjnym, ale również w kontekście turystycznym, szczególnie z przeznaczeniem wewnętrznym – dla mieszkańców. Oprócz inwestycji w ścieżki pieszo-rowerowe istnieje potrzeba rozwoju również innych, alternatywnych sposobów przemieszczania się – na przykład transportu zamawianego czy wewnętrznych linii komunikacyjnych o charakterze ponadlokalnym. Lepsza **dostępność komunikacyjna stanowi kluczowy czynnik** rozwoju całego Partnerstwa – wpływa na wszystkie obszary życia społeczno-gospodarczego.

Potrzeba rozwoju **sektora turystycznego**, to nie wyłącznie sieć ścieżek, ale również infrastruktury towarzyszącej – punktów o dużym potencjale turystycznym, rekreacyjnym czy sportowym, kompleksowej **oferty usług turystycznych** oraz szeroko rozumianej **marki turystycznej**, w tym produktów lokalnych i ich promocji – stanowiących podstawy budowania **przemysłu czasu wolnego** i korzystania z jego pozytywnego oddziaływania i korzyści pośrednich i bezpośrednich.

Potwierdza się, że wykorzystanie istniejącego już potencjału oraz wspólny rozwój obranego kierunku przyniesie większą korzyść dla całego obszary Partnerstwa niż działania indywidualne. **Partnerstwo jest obszarem o dużym potencjale i określonych wyzwaniach**, co potwierdza niniejszy raport. Obraz ten jest podstawą do budowania strategii, która ma przyczynić się do poprawy warunków i jakości życia mieszkańców obszaru Partnerstwa.

Wypracowana analiza diagnostyczna stanowi **podstawę do kierunkowania rozwoju strategicznego** – określenia wyjściowej wizji i celów strategicznych, a w konsekwencji przygotowania odpowiednich inwestycji i działań do podjęcia w celu ich realizacji.